

628.

Na osnovu člana 75 stav 4 Zakona o sjemenskom materijalu poljoprivrednog bilja („Službeni list RCG”, broj 28/06 i „Službeni list CG”, br. 61/11 i 48/15) i člana 59 stav 5 Zakona o sadnom materijalu („Službeni list RCG”, broj 28/06 i „Službeni list CG”, br. 61/11 i 48/15), Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede donijelo je

PROGRAM KONTROLNOG ISPITIVANJA SJEMENSKOG I SADNOG MATERIJALA NA GMO ZA 2024. GODINU

Ovim programom utvrđuju se kontrolna ispitivanja sjemenskog i sadnog materijala na GMO, odnosno ispitivanja sjemenskog i sadnog materijala, za koje postoje podaci da se vrše genetske modifikacije, naročito u odnosu na sorte kreirane od strane selekcijskih kuća koje se bave genetskim modifikacijama.

Kontrolna ispitivanja se sprovode radi utvrđivanja mogućeg prisustva GMO uzimanjem uzoraka sjemenskog i sadnog materijala koji se uvozi i stavlja u promet u Crnoj Gori.

Kontrolna ispitivanja vrše se na uzorcima iz prometa i proizvodnje, a u skladu sa planom uzorkovanja organa uprave nadležnog za fitosanitarne poslove (u daljem tekstu: Uprava).

Program se sprovodi radi vršenja službene kontrole sjemenskog i sadnog materijala i provjere ispunjenosti uslova u skladu sa propisima za GMO za sjemenski i sadni materijal.

Zakon o genetički modifikovanim organizmima propisao je upravljanje genetički modifikovanim organizmima (GMO), odredbe zakona, kroz strogo propisana pravila štite prvenstveno građane Crne Gore mjerama za sprečavanje štetnih efekata po zdravlje ljudi i životnu sredinu, od proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od genetički modifikovanih organizmima.

Do sada nije podniet ni jedan zahtjev za dozvolu upotrebe genetički modifikovanih organizama u laboratorijama, njihovo namjerno uvođenje u životnu sredinu ili stavljanje u promet što znači da je Lista odobrenih genetički modifikovanih organizmima i proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od genetički modifikovanih organizmima prazna i da su sve vrste GMO u Crnoj Gori zabranjene.

Prilikom uvoza, proizvođač mora pratiti izjava da nema genetskih modifikacija i da proizvod ne sadrži, ne sastoji se ili nije dobijen od genetički modifikovanih organizmima.

U skladu sa analizom rizika bez obzira na izjavu koja prati proizvođač, vrše se dodatna ispitivanja.

Uzorkovanje sjemenskog/sadnog materijala se vrši na osnovu procjene rizika odnosno stepena vjerovatnoće da određeni sjemenski/sadni materijal ne ispunjava propisane uslove na osnovu kriterijuma vjerovatnoće u skladu sa Tabelom 1 ovog programa.

Tabela 1. Kriterijumi vjerovatnoće

Rizik	Uzorkovanje
Nizak nivo: -ne postoji dokaz o GM;	Rutinsko uzimanje uzoraka u cilju provjere usaglašenosti sa propisima i obezbjeđenja potrebnih informacija.
Srednji nivo: -postoji dokaz o GM; -očekivana pojava GM; -sjemenski/sadni materijal namijenjen za zasnivanje usjeva sa većom zastupljenošću;	Rutinsko uzimanje uzoraka u cilju provjere usaglašenosti i obezbjeđenja potrebnih informacija, radi praćenja prethodnih rezultata.

<p>Visok nivo: -noviji dokaz o GM (izvor: dosadašnja praćenja, izvještaji, obavještavanja ili podaci iz drugih država); -očekivana pojava sjemenskog/sadnog materijala koji odstupa od propisanih uslova, a koji je od izuzetnog značaja za zasnivanje usjeva na većim poljoprivrednim površinama u Crnoj Gori.</p>	<p>Ciljano za identifikovane probleme.</p>
---	--

Prilikom uzorkovanja sjemenskog/sadnog materijala uzima se u obzir:

- zastupljenost vrste sjemenskog/sadnog materijala za zasnivanje poljoprivredne proizvodnje za tekuću godinu;
- statistički podaci o utrošenoj količini sjemenskog/sadnog materijala iz prethodne godine;
- podaci o domaćoj proizvodnji i uvozu sjemenskog/sadnog materijala;
- podaci o odstupanjima iz prethodne godine;
- kapaciteti laboratorija, primijenjene metode;
- Registar sorti;
- broj skladišta, veleprodaja, uvoznika i maloprodaja sjemenskog/sadnog materijala.

Laboratorija za ispitivanje GMO, izvještaj o ispitivanju sa rezultatima dostavljaju fitosanitarnim inspektorima i Upravi.

Izvještaji o ispitivanju, osim rezultata ispitivanja treba da sadrže i kvantifikovane podatke o izvršenim ispitivanjima koja su korišćena u skladu sa procedurama kontrole kvaliteta.

Uzimanje uzoraka za ispitivanje vrše fitosanitarni inspektori.

Ukoliko Laboratorija za ispitivanje GMO smatra da uzeti uzorci ne ispunjavaju utvrđene uslove, uzimanje uzoraka se ponavlja.

U slučaju da uzorak sjemena/sadnog materijala ne odgovara propisanim uslovima, Laboratorija za ispitivanje GMO odmah obavještava inspektora i Upravu.

Uzorci prema vrsti, broju i porijeklu sjemenskog/sadnog materijala i minimalni broj uzoraka dati su u Tabeli 2 ovog programa.

Tabela 2. Vrsta, broj i porijeklo uzoraka

1.	2.	3.	4.	5.	6.
R. br.	Vrsta sjemenskog/sadnog materijala	Broj uzoraka	MNE	EU	VAN EU
1.1	kukuruz (<i>Zea mays</i>)	2	0	1	1
1.2	krompir (<i>Solanum tuberosum</i>)	3	1	1	1
1.3	paradajz (<i>Solanum lycopersicum</i>)	2	0	1	1
1.4	lucerka (<i>Medicago sativa</i>)	2	0	1	1
1.5	žitarice	2	0	1	1

Broj uzoraka kao i biljne vrste iz Tabele 2 ovog programa može se povećati odnosno promijeniti prema procjeni rizika fitosanitarnih inspektora i postojanosti sumnje da je sjemenski/sadni materijal GMO u skladu sa datim parametrima.

Uzorke iz Tabele 2 ovog programa uzimaju fitosanitarni inspektori u maloprodajnim objektima i skladištima.

Troškovi ispitivanja sa poštanskim troškovima nastali po osnovu ovog programa padaju na teret Uvoznika.

Prilikom uzimanja uzoraka inspektor popunjava obrazac koji je sastavni dio ovog programa koji prati uzorak i koji se prilaže uz izvještaj o ispitivanju koji ovlašćeno pravno lice dostavlja Upravi.

Ovaj program objaviće se u “Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 04-313/24-3781/2

Podgorica, 22. aprila 2024. godine

Ministar,
Vladimir Joković, s.r.

OBRAZAC ZA UZORKOVANJE I DOSTAVLJANJE INFORMACIJE O UZORKU

Broj protokola inspekcije: <input type="text"/>		Datum: <input type="text"/>	
UPUTSTVO: POPUNJAVAJU SE SVA POLJA VELIKIM ŠTAMPANIM SLOVIMA HEMIJSKOM OLOVKOM;		Kontrolno ispitivanje sjemenskog/sadnog materijala: <input type="text"/>	
Podaci o uzorkivaču:			
Fitosanitarna inspekcija ☐ Ostalo ☐		<input type="text"/>	
Ime: <input type="text"/>		Prezime: <input type="text"/>	Opština/Grad: <input type="text"/>
Podaci o mjestu i vremenu uzorkovanja:			
Datum dobijanja naloga: <input type="text"/>		Tip lokacije/po nalogu:	
Naziv i sjedište/ime i adresa lica od koga je uzet uzorak (uključujući poštanski broj, u slučaju uvoza naziv graničnog prelaza): <input type="text"/>		Uvoz: ☐ Veleprodaja: ☐ Skladište: ☐ Maloprodaja: ☐ Mjesto proizvodnje: ☐ Ostalo: ☐ Broj protokola ovlaštenog pravnog lica: <input type="text"/>	
Podaci o uzorku:			
Naziv sjemenskog/sadnog materijala (iz Tabele1): <input type="text"/>		Puni naziv sjemenskog/sadnog materijala i latinski naziv: <input type="text"/>	
Materijal: tretirano ☐ netretirano ☐ ostalo ☐			
Tip pakovanja: Rinfuza ☐ Pakovanje ☐			
Zemlja porijekla: <input type="text"/>		Reklamira se/označava kao organsko? Da ☐ Ne ☐	
Naziv, sjedište proizvođača ime ili adresa proizvođača ili lica koje je pakovalo materijal (uključujući poštanski broj): <input type="text"/>		Broj partije: <input type="text"/>	
		Rok trajanja*: <input type="text"/>	
		Bar kod*: <input type="text"/>	
*samo za uzorke iz maloprodaje		Trošove ispitivanja plaća: ☐ Uprava ☐ Uvoznik ☐	
Dodatne informacije:		Druge korisne informacije ili komentari, naljepnice, kodovi na veleprodajnim pakovanjima, ref. broj (slanje uzoraka poštom)	
Detalji o vlasniku/uvozniku ukoliko se razlikuje od lica od kojeg je uzet uzorak: <input type="text"/>		<input type="text"/>	
Pravni osnov: člana 75 stav 4 Zakona o sjemenskom materijalu poljoprivrednog bilja („Službeni list RCG”, broj 28/06 i „Službeni list CG”, br 61/11 i 48/15) Zakon o zaštiti podataka ličnosti („Službeni list CG”, br. 79/08, 70/09 i 44/12): Ovaj uzorak je uzet u svrhu kontrolnog ispitivanja sjemenskog materijala. Druge informacije sa ovog obrasca mogu se uključiti pri objavi rezultata ispitivanja.			
Izjava stranke o zahtjevu za nadoknadu vrijednosti uzorka: <input type="text"/>			
SAMO ZA LABORATORIJE (rezultati ispitivanja dostavljaju se Upravi i odgovarajućoj inspekciji)			
Tip uzorka: Program ☐ Namjenski ☐ Ostalo ☐		<input type="text"/>	
Ukupna masa: <input type="text"/>		Ukupan broj jedinica (npr. paketa, svežnjeva): <input type="text"/>	
Ime i prezime lica koje je primilo uzorak na ispitivanje: <input type="text"/>			
Laboratorija: <input type="text"/>		Ispitivani dio: <input type="text"/>	Referenca laboratorije: <input type="text"/>
Dostavljeno pakovanje? Da ☐ Ne ☐ Komentari: <input type="text"/>			